

Compost-turner vormt hart van melkveebedrijf Wytse Bouma

Biologisch bedrijf met 12.300 kilo melk per koe

Hij groeide op in Azië, handelde in genetica met Japan, molk 750 koeien in Amerika en heeft nu een biologisch bedrijf in het Friese Sint Annaparochie. Wytse Bouma (50) melkt dertig koeien met een zeker voor biologische begrippen bijzonder hoge productie door ‘zuiver voer’ en zegt er goed van te kunnen leven. Alle mest wordt gecomposteerd en grotendeels verkocht.

Met een productie van 13.565 kilo melk met 3,41 procent vet en 3,31 procent eiwit in 375 dagen staan de op biologische wijze gehouden koeien van Wytse Bouma in de jaarstatistieken van Melkcontrole Nijland. De veehouder melkt tweemaal daags en heeft de koeien de afgelopen jaren zo’n 240 dagen geweid. „De gehalten waren er nog niet, maar we zitten inmiddels op een productie van 36 kilo melk met 4,30 procent vet en 3,65 procent eiwit.” Bouma weet dat te realiseren zonder eiwit aan te kopen. Maïs en soja maken geen deel uit van het rantsoen.

Opgegroeid in Azië
Wytse Bouma heeft een andere achtergrond dan de doorsnee melkveehouder. Hij groeide op in Azië, waar zijn vader Willem een van de grondleggers was van de verschillende buitenlandse vestigingen van de Coöperatieve Condensfabriek Friesland (CCF), een voorloper van het huidige FrieslandCampina. Op 18-jarige leeftijd kwam Bouma naar Nederland om te studeren aan de HLS in Leeuwarden. „Het leven hier was pittig, vooral zoals nu in de herfst. Ik was gewend

aan de tropen.” Internationaal georiënteerd als hij was, vervolgde hij zijn opleiding aan Cranfield University in Engeland, waar hij een masterstudie marketing afrondde. Na de dienstplicht bij de medische troepen besloot Wytse contact te zoeken met Holland Genetics (HG), de voorloper van het huidige CRV. „Van jongs af aan was ik geïnteresseerd in koeien en kreeg ik altijd De Friese Vee fokkerij en later de Veeteelt toegestuurd; prachtig vond ik dat. Maar vanwege het quotumsysteem kon ik in Nederland geen boer worden.” Behept met dezelfde pioniersgeest als zijn vader belde Wytse HG’s exportdirecteur Kees van Velzen op. „Er was geen vacature, maar ik wilde voor HG de Aziatische markt opzetten, ik kende de cultuur.” Dat laatste noemt hij erg belangrijk. „Ze moeten je accepteren.”

Embryo’s naar Japan
Na verloop van tijd wist Bouma naast de HG-exportbegeleiding zijn eigen afzetkanaal op te zetten. Hij verzamelde Europese topgenetica voor de export van embryo’s naar Japan en bouwde daartoe een quarantainestal,

inclusief EG-goedgekeurde productiefaciliteit, een stukje achter zijn huis in Sint Annaparochie, waar hij sinds 1998 woont. De gebouwen zijn qua bouw duidelijk op Amerikaanse leest geschoeid; Bouma was al meer dan eens in de Verenigde Staten en Canada geweest. „Toen ik de boel echter goed en wel aan het draaien had, kregen we te maken met mond- en klauwzeer en kwam alles tot stilstand.” In Amerika had Bouma inmiddels lumitherm – een opblaasbaar systeem voor het regelen van de ventilatieopening in de zijwand van een stal – ontdekt en er de importrechten van verworven. Hij kwam ook in contact met de van oorsprong Friese emigrant Siebe Bosgra van het stalinrichtingsbedrijf Mid Valley Manufacturing in Brits-Columbia in het westen van Canada. „Siebe heeft de bestaande Nederlandse stalinrichting doorontwikkeld voor grotere bedrijven”, stelt Bouma. Hij wijst op de vijf boven elkaar gemonteerde buizen in zijn eigen stal als hekwerk om een stalgedeelte mee af te scheiden – „zodat er nooit een koe met de kop tussen kan komen” – en de vele smalle, manshoge openingen, zodat de veehouder eenvoudig bij zijn koeien kan komen.

Op het bedrijf is geen drijfmest. Alle mest wordt gecomposteerd en omgezet door de RotoKing en na een maand verkocht aan akkerbouwers.

In die periode is Bouma zelf ook stallen gaan ontwerpen. In combinatie met de materialen van Bosgra heeft hij op die manier ook in Nederland een aantal voornamelijk grootschalige stalinrichtingsprojecten gerealiseerd.

Melkveehouder in Amerika
„Op een gegeven moment werd ik gebeld door een Amerikaanse veehouder, die wist dat ik graag boer wilde worden. Zijn zoon had niet zoveel met koeien en meer met machines.” Het bedrijf bevond zich in Sumas in de Amerikaanse staat Washington, vlak bij de Canadese grens en bij Bosgra in Abottsford. Wytse besloot ervoor te gaan en het 750 koeien tellende bedrijf in 2006 over te nemen. Hij bleef het bedrijf echter vanuit Sint Annaparochie aansturen, gewend als hij toch al was om internationaal te werken. „In de

Amerikaans/Canadese regio liep de productie van blauwe bessen hard en ik had al bedacht dat dat mijn exitstrategie zou worden, mocht ik er ooit weer vanaf willen.” Met 750 koeien op 300 hectare was het bedrijf intensief en ook in de staat Washington zijn de milieuregels streng, nog strenger dan in Nederland. „Toen in 2009 de melkveehouderijcrisis uitbrak, hakte die er dan ook flink in en helemaal bij ons als starters, we verloren 1.000 dollar per koe.” Bouma besloot tot een krimp tot 650 koeien. „We hadden daardoor geen volledige bezetting meer, maar in plaats van failliet te gaan, haalden we de stress uit het systeem en zijn we juist lekkerder gaan draaien.” Waar het bedrijf aanvankelijk standaard Amerikaans was, is Bouma door de tijd heen steeds meer zaken gaan veranderen. „Door de gmo-maïs die we eerst teelden en voer-

den, sleet de hakseltrein sneller en hadden we een hoger uitvalsperscentage onder de koeien. Ik ben daarom in eerste instantie weer voor oude rassen gegaan.” Na verloop van tijd besloot Bouma de rantsoenberekening zelf te gaan doen. „Ik wilde niet een rantsoen voeren omdat anderen dat ook deden. Als je drie keer de waaromvraag stelt, ben je vaak al veel wijzer.” Hij kwam tot de conclusie dat het in de rundveevoeding om verteerbare ruwe celstof gaat. „Maïs staat rechttop vanwege de lignine en lignine kan een koe niet verteren. Bovendien is maïs zeer eenzijdige voeding met weinig vitamines en mineralen en put het gewas de bodem uit. We zijn daarom met maïs voeren gestopt.” Bouma verdiepte zich steeds meer in het bodemleven. „Door een gezonde bodem krijg je een gezonde plant en daardoor een gezonde koe. Vanuit die gedachte brachten we

Bedrijfsgegevens

Wytse (50) en Jantina (49) Bouma runnen samen met hun kinderen Niels (16), Sven (15, niet op de foto) en Maik (12) in Sint Annaparochie (FR) een biologisch melkveebedrijf met dertig hoogproductieve koeien. Eigenlijk doet de term melkveebedrijf het bedrijf geen recht. Bouma spreekt zelf liever van een familiedomein, waarover meer is te vinden op zijn website blauwestip.nl. Een naam naar aanleiding van de blauwe zones, gebieden op aarde waar de mensen ouder worden. Gezondheid in alle facetten staat dan ook centraal op het bedrijf. Bouma voert zijn

koeien gebaseerd op het begrip verteerbare ruwe celstof, relatief veel ruwvoer op basis van gras. Het rantsoen wordt aangevuld met koud gewalste oergranen en kruiden. Door de zuiverheid van het voer behoren dierziekten volgens Bouma tot het verleden en is er nauwelijks uitval. Het resulteert in gezond voedsel dat op het bedrijf wordt verkocht of per post kan worden verstuurd. „Er komen hier veel mensen, juist ook uit de regio, die op zoek zijn naar zuiver eten. Maar behalve van topkwaliteit moet het ook lekker zijn, anders komen ze niet terug”, aldus Wytse.

Op het bedrijf wordt daartoe rauwmelkse kaas gemaakt, waarvoor ‘de Erfkazer’ acht keer per jaar langskomt en waar bij per keer een volledige ochtendmelking wordt verkaasd. Behalve rauwmelkse kaas wordt er ook melk bij KlaverKaas in Noord-Holland verkaasd, waar Bouma eerder ook de nieuwe koeienstal ontwierp en meebouwde. Naast zuivel en rundvlees verkoopt Bouma ook eieren van de kippen die achter de koeien aan worden ‘geweid’ en groenten, fruit, kruiden, oergranen en oerbrood. Daartoe werkt Bouma samen met Henk de Haan uit Tzummarum, een groenteteler met boomgaarden, met biologisch akkerbouwer Jan Bruinsma uit Sexbierum en met kruidenexpert Hubert Cremer.

In de staat Washington in het noordwesten van Amerika molk Wytse Bouma op dit bedrijf 750 koeien. Op de voorgrond de teelt van blauwe bessen.

In Nederland melkt Bouma nu 30 koeien, die biologisch worden gehouden. Links de koeienstal, met daarvoor de melkstal. Rechts de voormalige quarantaineststal.

De 2 x 8-stands melkstal is overgekomen van het voormalige bedrijf in Amerika. De koeien worden er maar aan één kant gemolken.

De verse mest wordt dagelijks in een van de twee sleufsilos gedeponeerd en daar vermengd met 'ruig materiaal' uit natuurgebieden, stro en bermmateriaal.

steeds meer Nederlandse grassen en klavers in het rantsoen.” Ook anders was de omgang met het personeel. „We deden veel aan opleiden en werkten met zelfsturende teams. Onze mensen waren multifunctioneel, zodat ze indien nodig elkaars werk konden overnemen. Sinds we deze werkwijze hadden geïntroduceerd, hebben we nooit meer personeelsproblemen gehad.” Bouma ging daarbij uit van het Japanse begrip 'kaizen', waarbij discipline en presteren sleutelwoorden zijn. „Dat is de Japanse manier van continue verbetering in kleine stapjes. Japanners houden niet van innovaties, maar gaan voor de weg van de geleidelijkheid.” Na 2009 begon de bank volgens Bouma echter vervelend te doen. „Het zorgde voor een bewustwordingsproces. Feitelijk ben je voor de bank aan het werk.” Toen de burens zich in 2012 dan ook meldden voor het bedrijf om er

van het quotumtijdperk thuis koeien te gaan melken en kreeg al snel een bouwvergunning. Uit de uit Amerika overgekomen materialen werd achter de voormalige quarantaineststal een melkveestal opgetrokken met ruimte voor zeventig koeien en met een 2 x 8-stands visgraatmelkstal. Het is een deel van de melkstal uit Amerika die 2 x 12 standen telde, wat niet groot lijkt voor 750 koeien. „Ik vind een grote melkstal niet zo nodig. Die heeft weliswaar meer capaciteit, maar het schoonmaken kost ook veel tijd.” Om die reden heeft Bouma zelfs maar één kant van zijn melkstal in gebruik, waarin zoon Niels steevast 's middags melkt. „Zo kunnen we tussendoor even rustig staan te genieten of anders het voer aandrukken of de kalveren voeren. Door de open bedrijfsstructuur horen we dan wel of er wat in de melkstal aan de hand is.” De stal is op afschot gebouwd, zodat de urine snel over de dichte vloer kan wegstromen en telt vijftig zandligboxen voor de melkgevende dieren en daarnaast enkele grote strohokken voor de droogstaande koeien en de pinken. In de ligboxen liggen autobanden met een laag goedkoop bouwzand erover, dat met een shovel wordt verdeeld. De stal is rondom volledig open, wat voor een goed overzicht zorgt, maar waardoor de temperatuur er ook flink kan zakken. „Als het koud wordt, strooi ik de ligboxen in met stro”, aldus Wytse. Op de kopeinden van de stal kunnen er wel roldeuren naar beneden met het oog op de wind. Om hygiëneredenen zijn de strohokken net als de zandligboxen ondiep en haalt Bouma tweemaal daags de mestflaten eruit, zodat ze een maand of vier, vijf schoon blijven. Het stro wordt met de zelfrijdende voermengwagen, die ook mee overkwam uit Amerika, over de hokken verdeeld.

Na het quotumtijdperk

In 2013 is Bouma gestopt met melken en is het meeste op het bedrijf aanwezige materiaal verkocht. Wat er over was, liet Wytse naar Nederland komen, waarna hij min of meer een time-out nam. „Ik was destijds 10 kilo te zwaar en ben toen veel met de jongens naar school en sport gaan fietsen en gezonder gaan eten.” Hij was van plan om na afloop

van Holland Genetics, en die liet eens vallen dat het melkveebedrijf van zijn neef Arno van Velzen in het Groningse Meedhuizen uit zijn jasje dreigde te groeien. „Arno molk 105 koeien en kampte met een overbezetting, waarop ik vroeg of ik niet wat koeien kon overnemen, om zo een tweede locatie voor hem te beginnen. Ik had namelijk wel vertrouwen in die veestapel, die al veel honderdtonners had voortgebracht (inmiddels staat de teller op 43, red.).” De daad werd bij het woord gevoegd, waardoor er in november 2016 27 koeien van Meedhuizen naar Sint Annaparochie verhuisden. Aanvankelijk ging de melk naar FrieslandCampina, maar dat veranderde begin 2019, toen het bedrijf biologisch werd. Bouma beschikt over 9 hectare grond, waarvan 7 hectare in eigendom en die puur wordt gebruikt om op te weiden. Hij werkt daarom van begin af aan nauw samen met een paar akkerbouwers en kon na verloop van tijd terecht bij biologisch akkerbouwer Jan Bruinsma uit Sexbierum. De melk ging voortaan naar Eko-Holland en dat betekende feitelijk een verzelfstandiging van het melkveebedrijf. „Ik heb nu een langdurige leaseafpraak met Arno wat betreft de fosfaatrechten en koop daarnaast kleine hoeveelheden bij.”

Herfstkalvende veestapel

De koeien kalven inmiddels zoveel mogelijk in de herfst. „Eko-Holland zoekt wintermelk. In het voorjaar word je 6 cent gekort en in de winter krijg je 4 cent toeslag, dus in ons geval is dat lucratief”, verklaart Wytse. „Het voordeel is bovendien dat het in de zomer lekker rustig is met veel koeien die droog staan en daarnaast krijgen de oudmelkse koeien in het voorjaar nog een impuls, omdat de productie door het voorjaarsgras weer stijgt.” De veehouder zegt dat hij slechts van één maand de kalveren aanhoudt. „Anders zit ik te lang in de kalveren en we hebben maar een klein koppeltje, dan is het mooi om ze bij elkaar te houden.” Vanwege de lage vervanging zijn er ook niet veel kalveren nodig, vier tot vijf op jaarbasis is voldoende. Qua stiergebruik beperkt Bouma zich in

principe tot vier stieren die aan zijn criteria kunnen voldoen. „We gebruiken Malki, Solero, Prince en Dudam Surprise en daarnaast soms nog een rietje van Jeroen, al stijgen zijn dochters eigenlijk niet genoeg over de lijsten. De informatie over vijf lactaties in Nederland is uniek en heel belangrijk. Verder laat ik de aAa-analist de koeien analyseren om daar van te leren. In sommige gevallen zijn er inmiddels drie generaties geanalyseerd en dan valt op dat de codes ongeveer hetzelfde blijven. Daaruit blijkt de kracht van de koefamilies. Fokkerij is niets anders dan het samensmelten van de vrouwelijke kwaliteiten van karaktervolle koefamilies, in ons geval uit Nederlandse omstandigheden met veel gras in het rantsoen. Nieuwe en Noord-Amerikaanse stieren gebruik ik daarom niet. Ze moeten eerst laten zien dat de dochters daadwerkelijk oud kunnen worden.” Op het bedrijf kalven de dieren voor het eerst op een leeftijd van 21 maanden en Bouma zegt het eerste productiejaar als een 'stage' te zien. „De koeien moeten er mooi in groeien en vlot en zonder aandacht 60.000 tot 70.000 kilo melk kunnen produceren.”

Nauwelijks vervanging

Dat doel heeft Bouma feitelijk al bereikt. „We zijn nu anderhalf jaar bezig met het voeren van kruiden en hebben in die periode slechts drie koeien moeten afvoeren. Eentje had niet weg gehoeven, maar die was niet op tijd drachtig en ik had er eentje nodig voor in de vriezer.” De laatste had 'pas' 55.000 kilo melk op de teller en gedrieën waren ze gemiddeld tot 71.500 kilo melk gekomen. Een 'afgemolken melkkoe' klinkt niet direct als beste optie voor 'in de vriezer', maar Bouma weersprekt dat. „Ik heb hier een boerderijwinkel en het vlees is heel geliefd. Dat komt door de zuivere voeding. Er zitten relatief veel omega-3-vetzuren in het vlees en die geven smaak.” Het rantsoen dat de koeien krijgen, is volledig op de pens georiënteerd. „Een koe is een herkauwer”, verklaart Bouma. „Van darmfermentatie gaat de weerstand naar beneden.” Snelle kuilen en hooi uit de Eifel

vormen samen 70 procent van het rantsoen op drogestofbasis. „We voeren geen maïs, omdat een koe de lignine niet kan verteren en het bovendien veel pensruimte inneemt. Om die reden voeren wij ook geen stro, maar minimaal 5 kilo hooi, wat het pensoppervlak vergroot en bovendien gezond is voor de koe.” Bouma voert met 14 procent ruw eiwit op rantsoenbasis eiwitarm. „Vaak wordt er veel te veel eiwit gevoerd. In Amerika is het algemene advies dat het ureumgetal tussen de 8 en 12 moeten liggen. Daaronder is er een tekort aan eiwit in het rantsoen en daarboven wordt duur eiwit verspild. In Nederland wordt er veel melkeiwit aangekocht in de vorm van soja, een product waarvoor de mengvoerindustrie veel marge op zit, maar wat ten koste gaat van moeder aarde en bovendien genetisch gemuteerd is.” Het ureumgetal is bij Bouma over het jaar gemiddeld 10.

Het rantsoen wordt aangevuld met oergras als haver, rogge en gerst – die bij voorkeur koud gewalst worden voor een optimale benutting in de pens –, kruiden, vitaminen en mineralen. Bijna alles wordt door akkerbouwers in de regio geteeld. De eigen grond bestaat uit kruidenrijk grasland en wordt gebruikt voor rantsoenbeweiding en later in het jaar om te standweiden. Bouma laat de kruiden in het voorjaar hoog groeien en maait ze niet af. „Het gevolg is dat er ook bij droogte lang gras onder blijft groeien.”

Kruiden

Op de Biovak ontmoette Bouma de Duitse 'kruidendokter' Hubert Cremer, die sindsdien kruidensupplementen levert. „De basis is Kraftvital, natuurlijke vitaminen en mineralen die onbeperkt beschikbaar zijn en worden aangevuld met de Booster, bestaand uit ▶

Afke 8846 (Pello x Canvas) produceerde in haar eerste twee lactaties al 42.967 kilo melk en staat in haar derde lijst voorspeld op 17.842 kilo in 305 dagen met een laatste controle van 69,2 kilo.

„Dit is een vorm van paradijselijk boeren, we zijn er ook niet druk mee

Door het voeren van kruiden is Bouma alle voedingsstoornissen kwijtgeraakt. Het product is zo zuiver dat Wytse er zelf ook gerust van eet.

De derdekalfs Dina 9071 (Twist x Lacey) heeft als roepnaam Sneeuw witje. Net als alle koeien liggen haar roots op het bedrijf van Arno van Velzen in Meedhuizen.

geperste oliekoek van noten en peulvruchten, enzymen en aminozuren, waardoor de motor soepel gaat draaien." Wytse neemt er zelf ook gerust een hap van. „Wat je je koeien voert, moet zo zuiver zijn dat je het zelf ook kunt eten."

De veehouder vertelt dat hij door de kruiden alle voedingsstoornissen, zoals ook melkziekte en ketose, is kwijtgeraakt. „Volgens de klauwbekapper, die we vanwege de wat snelle hoorn groei laten komen, hebben onze koeien ook heel witte klauwen." De koeien produceerden vorig jaar zomer gemiddeld 40 kilo melk per dag en tekenden voor een rollend jaargemiddelde van 12.300 kilo melk, met weliswaar lage gehalten. „Door een pompoensupplement zitten die nu echter fors in de lift."

De gezondheid blijkt ook uit het inseminatiegetal van 1,2. Dat is mede laag, omdat Wytse niet per se weer snel insemineert. „Met een rantsoen met veel ruwvoer en weinig eiwit zijn de koeien persistent. Ze worden pas weer geïnsemineerd als ze weer regelmatig tochtig zijn en als een koe veel geeft, duurt dat soms wel 200 dagen." Verder is het celgetal op het bedrijf laag.

„De BSK is vaak hoger", aldus Wytse. „Drie jaar geleden hebben we de laatste koe tegen mastitis behandeld. Als we nu eens een vlokje in de melk zien, krijgt een koe een bolus die ik zelf samenstel op basis van kruiden en dan is het binnen enkele dagen over." Bouma, die zijn koeien niet voorstraalt of dipt, verwacht dat de productie nog verder zal stijgen. „14.000 kilo is zeker mogelijk."

Een hoge productie is geen doel op zich, maar een gevolg van, benadrukt Wytse. „Ons doel is om gezonde levensmiddelen te produceren met een evenwichtige omega-3:6-balans voor mensen. Alle middelen zouden een verhouding moeten hebben van 1:<5, wat bij de meeste voeding niet het geval is. Een overschot aan omega-6 is ontstekingsbevorderend en leidt tot een lekke darm, met als gevolg daarvan tal van ziektes. Door onze werkwijze is de verhouding hier inmiddels 1:<2."

Hij vervolgt: „In de gangbare landbouw ontberen de grondstoffen een evenwichtige voedingswaarde, omdat ze in monoculturen worden geteeld, met inzet van chemicaliën, kunstmest en veelal ook genetisch gemanipuleerd zaaizaad, met veel degeneratieve ziekten tot gevolg." Bouma past regeneratieve landbouw toe, die gebaseerd is op het jaarrond groen houden van de grond, met een minimale grondbewerking, het aanbrennen van biodiversiteit en een integratie van plantaardige en dierlijke productie. „Door de bodem weer gezond te maken en het organische-stofgehalte te verhogen, is het mogelijk veel meer CO₂ in grond vast te leggen en ook het waterbergend vermogen sterk te vergroten. Wij hebben 7 procent organische stof, terwijl het percentage op gangbare akkerbouwgrond in onze gemeente op 1,5 ligt."

Compost

Centraal in de bedrijfsvoering om zoveel mogelijk koolstof op te bouwen, staat gecomposteerde stalmest. Bouma heeft geen drijfmest. Alle mest wordt met de oude grupstalschuif uit de quarantainestall van de dichte vloer geschoven en naar een afstort naast de stal verplaatst. Daar schept de veehouder dagelijks de mest op met zijn shovel, om het in een van de twee naast elkaar gelegen sleufsilo's te deponeren, waar het wordt vermengd met 'ruig materiaal' uit natuurgebieden, bermmateriaal en stro van akkerbouwers. Vervolgens wordt het mengsel via de Berkeley-methode gecomposteerd. „Dat is warme compostering. Wat bij koude compostering een half jaar tot een jaar duurt, kan hier in een maand. Het resultaat is voorverteerde stalmest, waar de grond direct iets mee kan. Dit in tegenstelling tot drijfmest, dat een verrot product is."

Over de sleufsilo loopt de RotoKing, een machine die Bouma 'het hart' van zijn bedrijf noemt. Deze door Bosgra gefabriceerde compostmachine mengt, verplaatst en belucht met grote peddels het compostmateriaal.

De veehouder verkoopt de compost aan akkerbouwers. Het product is inmiddels al zo gewild, dat Bouma met een wachtlijst werkt.

Paradijselijk boeren

Het verklaart volgens de veehouder waarom zijn gezin goed van dertig koeien kan bestaan. „Het mest uitrijden of de afzet ervan kost ons geen geld, maar levert ons geld op. De voer- en fosfaatleasekosten zijn onze hoogste kostenposten. We hebben geen veeartskosten, behalve soms een moeilijke geboorte of een PBB." Elektriciteitskosten zijn er ook niet, omdat er 520 zonnepanelen op het dak liggen. Dat was een 'beschadigde' partij (met krasjes), waardoor Bouma ze zonder subsidie wist te verwerven en dus mag salderen. Daarbij is er sprake van een netto leverantie.

„Verder hebben we geen verliezen bij het vee, door zuiver voer, een stressvrije bedrijfsvoering, aandacht en als resultante een hoge productie", stelt Wytse. „Dit is een vorm van paradijselijk boeren, we hebben het er ook niet druk mee. Koeienmensen zeggen vaak dat je veel tussen het vee moet zijn, maar wij laten onze koeien liever hun gang gaan." Een grotere veestapel staat dan ook niet per se op zijn wensenlijstje. „We investeren liever in diversificatie en stoppen onze tijd en aandacht in plantjes. We hebben houtachtigen om het land heen geplant en proberen het fotosynthetisch oppervlak te vergroten. Dat zijn inspanningen die de komende jaren alleen maar naar je toe komen. Door deze manier van werken is onze behoefte aan vakantie verdwenen."

Tekst: Anne Hiemstra

Beeld: A3Impressies, Wytse Bouma

Heeft u vragen en/of opmerkingen, neem dan contact op met de redactie via redactie@melkvee.nl of tel 0314 – 62 64 38.